

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In
Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim
Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Q. 2. An, & qualis dolus, vel error dans causam contractui, led non versans
circa rei substantiam, vitiet contractum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

dit, meritum, & satisfactionem fit consecutus, tanquam pecunia, quæ jam Christi est, habenda est, cujus dominium cum in accipientem non transiverit, ea in subsidium pauperum eroganda est, quibus à dantibus jam prius fuit destinata. Contrà verò restitutionem præstandam esse ipsimet danti, contendunt sicut *de Just. q. 7. a. 3. ad 4.* Bonac. l. c. Less. Rebell. & alii. Ratio est quia ipse dans dominium à se non transtulit in Christum, aliumve, sed amore Christi rem tradidit tali personæ, sub conditione, quæ conditio non subsistit, atque adeò ea non impleta dominium permansit in dante, cui proin, tanquam domino, res est restituenda.

33 Sententia hæc in rigore juridico loquendo, non displicet. Nilominus in praxi & regulariter magis placet opposita, saltem si eleemosynæ quantitas non sit admodum magna. Ratio est, tum quia sententia hæc communior est: tum quia in praxi restitutio hæc non sine magna difficultate & cum modico cujusque dantis emolumento fieri potest, præsertim si multi sint, qui eleemosynam, & quidem non in magna quantitate, sunt elargiti: de quibus proin singulis præsumendum est, quemadmodum amore Christi & paupertatis alienæ sublevandæ eleemosynam dederunt, ita voluntatem eorum esse, ut amo-

re ejusdem Christi, & misericordiæ eadem inter pauperes distribuatur, quibus aliàs ex bona intentione fuerat destinata.

Ad 2. Q. Satis certum est, 34 quando dolus est duntaxat concomitans, nec dat causam contractui, sed solum incidit in contractum, etiam si ab altero contractuum commissus sit, contractum non reddi infirmum, aut infirmandum, sed in utroque foro validum, & firmum esse, etiam de jure positivo, ut passim docent DD. cum Molin. *D. 352.* & Sylv. *V. culpa. q. 7.* & patet ex *l. si quis 9. princ. ff. de dolo.* & *l. Julianus 13. §. si venditor 4. & §. seq. ff. de action. empt.* Ratio est, quia dolus iste consensum substantialem contractus non aufert, cum intentionem contrahentis non afficiat, utpote qui etiam dolo absente nihilominus consensisset, & conxisset, ut si emissi vinum Autriacum, persuasus esse Rhenanum, quod tamen emissus, etsi non ignorasset. Atque adeò, dolus hic naturali jure validum contractum relinquit, qui proin cum nec à jure positivo irritetur, nec dolus sit causa contractus, non est, cur hic infirmari debeat, etiam post acquisitam scientiam veritatis. Interim tamen decepto adversus decipientem actio competit, ut solvat, quanti interest, dolum adhiberum non fuisse. Pariter satis certum est apud Pal. *11. 14. D. 2.*

p. 5. n. 22. Molin. l. c. Haun. tom. 3. rr. 8. n. 83. & 95. Less. Laym. & alios, nullo jure irritum esse contractum tam stricti juris, quam bonæ fidei dolo etiam antecedente initum, si dolo non versetur circa substantiam actûs, & commissus sit non ab altero contrahentium, sed ab aliquo alio tertio, etiamsi contractui causam dederit, prout colligitur ex l. & eleganter 7. ff. h. tit. l. 2. ff. de proxenetis. Et ratio est, quia ex una parte adest substantialis consensus, ex altera verò parte contrahens nullam injuriam decepto intulit: ergò nihil est, quod contractum infirmet & vitiet; datur tamen decepto actio adversus tertium, qui dolo usus est juxta citt. l. 2. Intelligenda autem hæc sunt, uti & priora, de casu, quo consensus paciscentium non alligatur certæ qualitati, seu tali circumstantiæ accidentali.

35 Dubium hæc duntaxat est, & controversum inter DD. validumne, an irritus sit contractus, quando dolo ab altera parte contrahente non sine injuria commissus est, deditque causam contractui, substantiam tamen illius non afficit. Ubi talem contractum ipso jure irritum, & nullum esse contendunt Bartol. in l. & eleganter & n. 9. Abb. in c. cum dilecti 3. de empt. & vend. Sylv. l. c. Molin. l. c. Covar. Rebell. Perez. alique complures, id, quod probant. 1. ex l.

& eleganter 7. ff. de dolo, & l. 3. ff. pro socio, quibus locis habetur, bonæ fidei contractus, dolo maloinitos ipso jure nullius momenti esse. 2. Quia æquitas naturalis non patitur, ut aliquis per injuriam jus & actionem consequatur, arg. c. 1. de eo, qui duxit in matrimon. ibi, neque dignum est, ut lucrum de dolo suo reportet. Ergò doloso nulla actio competit, neque jus ullum ex tali contractu acquiritur. 3. Quia contractus onerosus est ultro citroque obligatio: ergo si ex parte decepti non datur obligatio, neque ex parte decepti dabitur: atqui ex parte decepti non datur obligatio, quia datur exceptio, l. si dolo. & §. 1. Instit. de exception.

Contra verò, etsi dolo, dans causam contractui, proveniat ab altera parte contrahente, non sine injuria, contractum tamen subsistere, & validum esse, affirmant complures alii non inferioribus ducti fundamentis, quamvis talis contractus rescindi possit, ac debeat, si deceptus velit, & contractus sit dissolubilis, è quorum numero ita nominatim sentiunt Gloss. in §. 1. Instit. de except. V. efficax est. Less. l. 2. de Just. c. 17. dub. 5. n. 31. Ægid. Coninck D. 23. dub. 9. n. 73. Palav. l. c. n. 19. Haun. rr. 8. citt. n. 86. Laym. l. 3. rr. 4. c. 5. Pirh. hæc n. 6. König n. 5. Wiestn. n. 12. Schmalzgr. n. 14. Pichler n. 6. alique. Ra-

tionem dant, alias & ipsi Leges afferentes. 1. ex l. si dolo, C. de rescind. vendit. ubi dolo obtenta venditio rescindi jubetur, quod non obscurum argumentum est, ac signum contractus validi, alias rescindi non posset, cum quod nullum est, rescindi nequeat. 2. Inst. de except. §. 1. ibi; si metu contractus, aut dolo inductus, aut errore lapsus stipulanti Titio promissisti, quod non debueras promittere; palam est, jure Civili te obligatum esse, & actio, qua intenditur dari te oportere, efficax est, sed iniquum est, te condemnari, adeoque datur exceptio, quod met. caus. aut doli mali. 3. Ex l. rem alienam 28. ff. de contrah. empt. ubi dicitur, quod emptio & venditio rei alienae teneat; & tamen emptor tunc dolo inductus emit, putans rem esse venditoris propriam. Item ex l. qui vas 48. §. fin. ff. de furt. ubi deciditur, furem fieri dominum pretii pro re furtiva vendita: adeoque venditio tenet, licet fur eam per dolum vendiderit, sciens esse rem furtivam. Prob. 4. ex eo, quod licet dolo, & error circa qualitatem, dans causam contractui, faciat involuntarium secundum quid, non tamen tollat voluntarium simpliciter, quando relinquit consensum substantialem, (intellige, quando consensus in rei substantiam est absolutus, & non duntaxat conditionatus) qui proinde sufficiens est ad producendam obli-

gationem contractus, uti patet in contractu matrimonii.

Utraque sententia haec & ab auctoritate, & a ratione valde probabilis est; posterior tamen, tanquam probabilior, ac verisimilior, magis arridet, praesertim etiam ex eo, quod Leges pro utraque parte allatae commodam patiantur interpretationem, easque utraque pars pro domo sua explicet, & exponat: Ut adeo jus positivum hac in parte dubium sit, & controversum. Quandocunque autem jus positivum dubium est, & potest cum jure naturae conciliari, conciliandum cum eodem est juxta receptam Ictorum regulam. Atqui dolus accidentalis dans causam contractui, sive bonae fidei sit; (ut emptio, venditio, conductio locatio &c.) sive stricti juris, (ut sunt contractus, qui per modum Stipulationis concipiuntur) non reddit contractum irritum, ut tenet communis sententia apud citt. DD, quia ejusmodi dolus, & per eum inductus error, cum eidem intentio contrahentis non alligetur, non aufert consensum voluntarium; alias si hunc tolleret, pro irritis habendi essent contractus quam plurimi, & matrimonia innumera, quae tamen pro validis passim habentur, utpote in quibus saepe ejusmodi dolus, aut error contingit, dum sponsa fingit se

se nobilem, Virginem, divitem, quæ re vera non est, sicque sponsum inducit ad secum contrahendum, qui non contraheret, si sciret eam non esse divitem aut Virginem, sed pauperem, aut corruptam. Unde ad argumenta allata in contrarium responderi potest, ad 1. eos contractus ipso jure (Civili) nullius momenti esse, non secundum substantiam, sed secundum effectum, quia Judicis auctoritate rescindi possunt, ac debent, adeoque de se firmi non sint. Et in l. quidem & *eleganter cirt.* venditio annullatur, eò quòd fuerit facta à minore sine Judicis auctoritate, quæ ipso jura nulla est.

Ad 2. R. Deceptorem jus, & actionem consequi non ex injuria, sed ex mutuo, eoque absoluto, & substantiali consensu, ex injuria autem potius obligationem contrahere, ut contractum rescindi patiatur per oppositam exceptionem, aut actionem de dolo à decepto institutam: imò etsi deceptus nec excipiat, nec agat contra deceptorem; in conscientia tamen obligatus est deceptor ad resarciendum integrum damnum, quòd ob eam causam deceptus incurrit, cum tale damnum alteri suâ culpâ dederit.

Ad 3. R. Argumentum hoc solvi debere in contractu per metum extorto, qui ipso jure validus est, ut tenet communis, quamvis me-

tum passus illius rescissionem petere possit, non item metum inferens. Cæterum quando alter contrahentium sua culpa est per accidens causa, quòd ex parte alterius nulla oriatur obligatio, nullum omninò est absurdum, quòd ex contractu, ex quo alioquin utrinque obligatio oriretur, nascatur ex altera duntaxat parte, ut pluribus probat Molina *citt.* D. 352.

Ad 3. Q. An is, qui indigenti, 37 cui succurrere tenebatur, eleemosynam denegavit, transacta necessitate ad aliquid postea restituendum obligetur, responsio ex eo pendet, an pauper in extrema necessitate constitutus jus habeat ex Justitia ad illa bona, quæ accipit, ita ut Dominus non solum ex misericordia, sed etiam ex Justitia teneatur illa dare. Ubi Prima sententia jus & obligationem ex Justitia negat. Ita Vasquez *In opuscul. de elemos. cap. 3. dub. 3. n. 37.* Sotus *de Just. q. 3. a. 4.* Medina *de ressit. q. 3.* Navar. *cap. 24. n. 7.* Less. *cap. 12. dub. 12. n. 25.* Thom. Sanch. l. 1. *Cont. cap. 5. dub. 5. n. 61.* Reginald. Turrian. *Fill. alijque cum,* & apud Coninck *de carit. D. 27. dub. 7.* Rationem dant. I. Quia, si præceptum misericordiæ, & charitatis ad subveniendum proximo aliquando graviter obligat, tunc vel maximè stringit in extrema necessitate: ergò in casu extremæ necessitatis non datur obli-